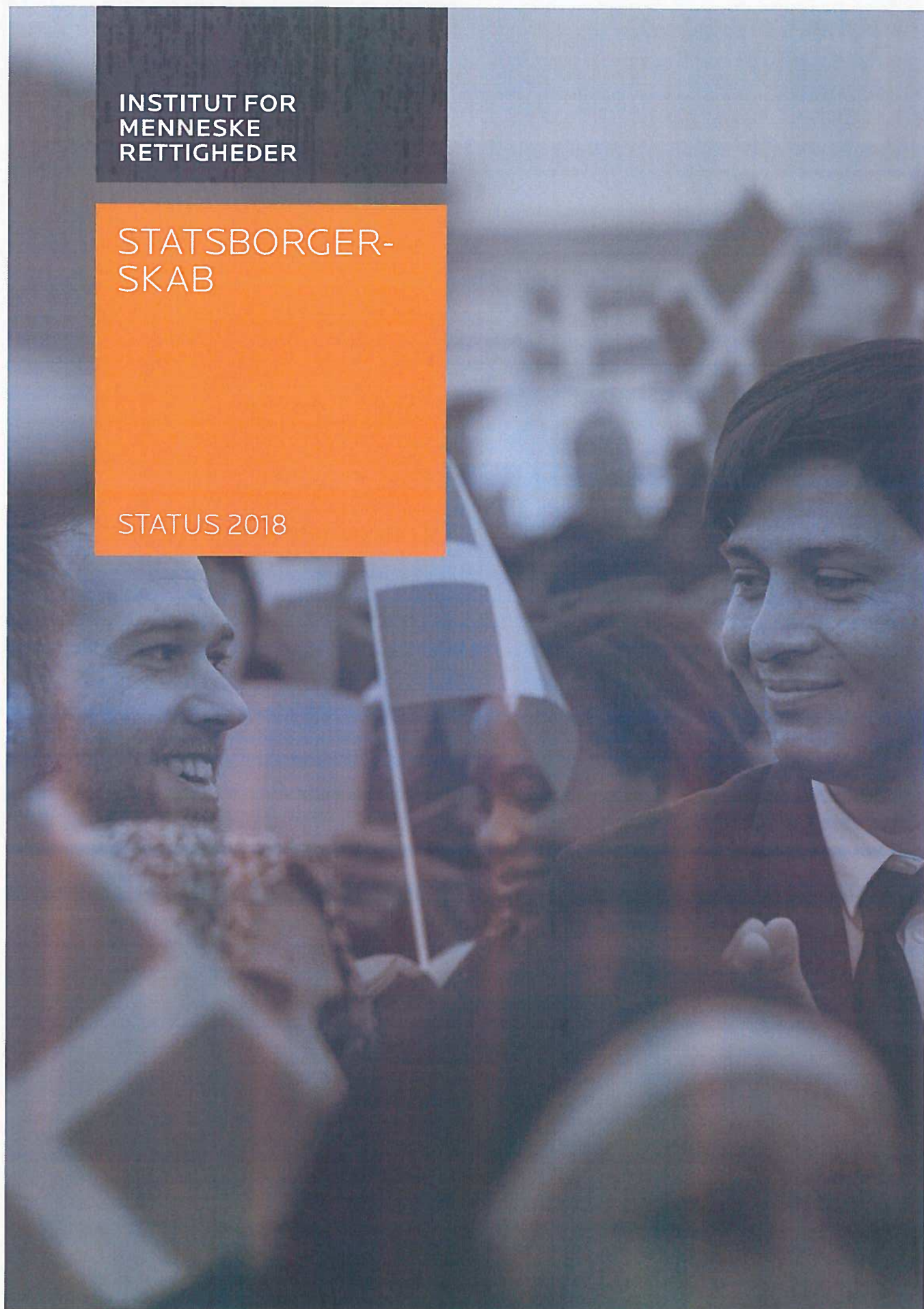

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

STATSBORGER-
SKAB

STATUS 2018

STATSBORGERSKAB – STATUS 2018

Forfatter: Eva Ersbøll

Redaktion: Lise Garkier Hendriksen, Janne Bruvoll, Christoffer Badse og Louise Holck (ansv.)

Grafer/behandling af statistikdata: Sigrid Alexandra Koob

Redaktionen er afsluttet i juni 2018.

Denne rapport er en af fem rapporter, hvori Institut for Menneskerettigheder gør status over menneskerettighedssituationen på udlændingeområdet. De andre rapporter omhandler asyl, familiesammenføring, udvisning og udlevering og uregistrerede migranter. Rapporterne behandler udvalgte menneskeretlige emner og giver anbefalinger til forbedring af menneskeretsbeskyttelsen i Danmark. Institutet udgiver lignende rapporter inden for en række andre emner. Se mere på menneskeret.dk/status.

e-ISBN: 978-87-93605-39-8

Layout: Hedda Bank

Forsidebillede: Pressefoto fra statsborgerskabsdagen på Christiansborg, april 2016.

Foto: Jens Astrup/Ritzau Scanpix

Oversættelse af resumé til engelsk: GlobalDenmark

© 2018 Institut for Menneskerettigheder

Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Wilders Plads 8K

1403 København K

Telefon 3269 8888

menneskeret.dk

Denne publikation eller dele af den må reproduceres til ikke-kommerciel brug med tydelig angivelse af kilden.

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt. Vi bruger for eksempel store typer, korte linjer, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster. Læs mere om tilgængelighed på menneskeret.dk/tilgaengelighed

INDHOLD

RESUMÉ	5
SUMMARY	7
KAPITEL 1 – INTRODUKTION	9
KAPITEL 2 – UDVIKLINGEN I 2017-18	10
2.1 Udviklingen i tal	10
2.2 Menneskeretlige forbedringer	11
2.3 Nye udfordringer	12
2.4 Principielle afgørelser på området	13
2.5 Internationale organers vurdering af danske forhold	14
KAPITEL 3 – MENNESKERETTEN	15
3.1 Kort om den internationale ramme	15
3.2 Kort om de danske regler på området	17
KAPITEL 4 – NEDSÆTTELSE AF EN STATSBOGERSKABSKOMMISSION	19
4.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Øget international regulering på statsborgerretsområdet	19
4.2 Danske forhold: Ingen reformering af statsborgerretten siden 1950	19
4.3 Konklusion og anbefaling	19
KAPITEL 5 – BESKYTTELSE MOD STATSLØSHED FRA FØDSLEN	20
5.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Enhver har ret til et statsborgerskab	20
5.2 Danske forhold: Dansk lovgivning sikrer minimumsbeskyttelse mod statsløshed	21
5.3 Konklusion og anbefalinger	23
KAPITEL 6 – EFTERKOMMERES ADGANG TIL DANSK STATSBOGERSKAB	24
6.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Lempelig adgang til statsborgerskab for personer født og/eller opvokset i staten	24
6.2 Danske forhold: Ingen lempelig adgang til statsborgerskab for efterkommere	24
6.3 Konklusion og anbefalinger	25
KAPITEL 7 – STATSBOGERSKAB TIL FLYGTNINGE OG STATSLØSE	27
7.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Lettere adgang til statsborgerskab	27
7.2 Danske forhold: Minimal lettelse af opholdskrav	27
7.3 Konklusion og anbefalinger	28

KAPITEL 8 – DISPENSATION FRA KRAV TIL STATSBORGERSKAB	29
8.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Ligebehandling af personer med handicap	29
8.2 Danske forhold: Dispensation efter et politisk skøn	29
8.3 Konklusion og anbefalinger	30
KAPITEL 9 – FORTABELSE AF STATSBORGERSKAB	32
9.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Retssikkerhed og undgåelse af statsløshed	32
9.2 Danske forhold: Tidssvarende og utidssvarende regler	32
9.3 Konklusion og anbefalinger	34
KAPITEL 10 – KVASI-TAB AF STATSBORGERSKAB	35
10.1 Den menneskeretlige beskyttelse: Tab kan ikke føre til statsløshed og kan kun ske i barnealderen	35
10.2 Danske forhold: Ingen lovgivning	35
10.3 Konklusion og anbefalinger	36
KAPITEL 11 – GENERHVERVELSE AF STATSBORGERSKAB	38
11.1 Den menneskeretlige beskyttelse: EU-krav	38
11.2 Danske forhold: Forældet regulering?	38
11.3 Konklusion og anbefalinger	38
NOTER	40

RESUMÉ

MENNESKERETTIGHEDER OG STATSBOGERSKAB

En stats befolkning består af dens statsborgere og fastboende udlændinge. Normalt er det kun statsborgerne, der nyder de fulde og lige rettigheder i staten. Det er – og har altid været – almindeligt, at staterne reserverer visse rettigheder for deres statsborgere. Det er også anerkendt i menneskerettighedsstandarderne, at staterne i et vist omfang kan forskelsbehandle ikke-statsborgere i forhold til statsborgere, uden at det udgør diskrimination. De væsentligste rettigheder, der kan forbeholdes statsborgere, er valgrettigheder til parlamentsvalg, adgang til visse topjob inden for statsadministrationen, adgang til diplomatisk beskyttelse samt en ubetinget ret til at være i sin stat og til på ethvert tidspunkt at vende tilbage til staten. EU-retten giver også medlemsstaternes statsborgere særlige rettigheder, herunder ret til frit at rejse til alle medlemsstater og tage ophold på deres territorium.

Den menneskeretlige regulering på statsborgerrettens område er øget i nyere tid, særligt med vedtagelsen af konventioner i Europarådet og nyere retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og EU-Domstolen. Der er også gennem tiden gennemført en række ændringer af dansk indfødsretslovgivning, som har bragt den i bedre overensstemmelse med menneskeretten. Det gælder blandt andet ændringer i lovgivningen omkring børns ret til lige adgang til begge forældres statsborgerskab og omkring dobbelt statsborgerskab.

I denne rapport giver vi et overblik over menneskeretten og udviklingen vedrørende statsborgerskab. Vi ser derefter nærmere på otte temaer med anbefalinger til forbedringer af den menneskeretlige beskyttelse i Danmark:

- Nedsættelse af en statsborgerskabskommission
- Beskyttelse mod statsløshed fra fødslen
- Efterkommeres adgang til dansk statsborgerskab
- Statsborgerskab til flygtninge og statsløse
- Dispensation fra krav til statsborgerskab
- Fortabelse af statsborgerskab
- Kvasi-tab af statsborgerskab
- Generhvervelse af statsborgerskab

DEN MENNESKERETLIGE UDVIKLING I 2017-18

I Danmark kan udlændinge kun opnå dansk statsborgerskab (også kaldet indfødsret) ved lov. Det følger af Grundloven. Loven kan være enten generel, som love sædvanligvis er, eller konkret, således at udlændinge oplistes ved navns nævnelser i et lovforslag og tildeles indfødsret ved dets vedtagelse.

I 2017-18 er der ikke blevet vedtaget generel lovgivning på statsborgerskabsområdet, men der blev som vanligt vedtaget konkrete love

om tildeling af statsborgerskab til udlændinge. To lovforslag blev vedtaget i 2017 og et tredje lovforslag blev vedtaget 1. juni 2018.

Udlændinge- og Integrationsministeriet sendte i februar 2017 en notits til Folketingets Indfødsretsudvalg om de danske forpligtelser på indfødsretsområdet ifølge FN's Handicapkonvention. Notitsen beskriver Udlændinge- og Integrationsministeriets rolle i forbindelse med forelæggelse af dispensationsansøgninger for Folketingets Indfødsretsudvalg og præciserer indfødsretsmyndighedernes forpligtelser efter handicapkonventionen.

Danmark er efter handicapkonventionen forpligtet til at dispensere fra krav til statsborgerskab, som ansøgere med handicap ikke har nogen mulighed for at opfylde på grund af deres handicap, herunder krav om kendskab til det danske sprog og det danske samfund.

Trods Udlændinge- og Integrationsministeriets notits om forpligtelserne efter handicapkonventionen strammede Folketingets Indfødsretsudvalg i 2017 sin praksis i dispensationssagerne. Udvalget meddelte således afslag på dispensation fra krav til kendskab til dansk sprog og danske forhold i langt de fleste af de sager, som ministeriet forelagde udvalget i 2017.

En praksisændring kan dog være på vej, efter Indfødsretsudvalget i januar 2018 besluttede at genbehandle en sag om en ansøger, der havde fået afslag på dispensation. Beslutningen om genbehandling kom efter, at statens advokat, Kammeradvokaten, vurderede, at ansøgeren, som led af posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD), havde udsigt til at få medhold ved domstolene i, at vedkommende havde været udsat for diskrimination på grund af sit handicap, hvis udvalget fastholdt afslaget på dispensation.

RAPPORTENS VÆSENTLIGSTE ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at regeringen:

- nedsætter en lovforberedende indfødsretskommission, der skal komme med forslag til en reform af lovgivningen om statsborgerskab.
- tager initiativ til at ændre indfødsretsloven, så børn, som er født i Danmark, automatisk får dansk statsborgerskab ved fødslen, hvis de ikke får – eller ved registrering eller erklæring kan få – statsborgerskab i et andet land.
- indtil en lovændring kan gennemføres, giver individuel vejledning, så forældre til et herfødt statsløst barn straks ved barnets fødsel orienteres om barnets ret til indfødsret og om, hvordan forældrene ansøger herom, og så en herfødt statsløs ung modtager tilsvarende information ved det fyldte 18. år.
- fremsætter forslag om ændring af indfødsretslovgivningen, så erhvervelsen af dansk indfødsret lettes for alle ansøgere, som enten er født her eller har haft fast og lovligt ophold her i landet i en nærmere fastsat periode, før de er fyldt 18 år.

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER